

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**ARXELOGIYA
O‘QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	200 000 – San’at va gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi:	220 000 – Gumanitar fanlar (tillardan tashqari)
Ta’lim yo‘nalishi:	60220300 – Tarix

Chirchiq – 2024

Fan/modul kodi AR 1105		O'quv yili 2024-2025	Semestr 1	ECTS - Kreditlar 5	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Arxeologiya	60		90	150
2.	I. Fanning mazmuni Fanning maqsadi – tarixni, eng qadimgi davrlaridan to oʻrta asrlargacha boʻlgan bosqichda rivojlanib borish jarayonlarini, muhim ijtimoiy, iqtisodiy, mafkuraviy va etno-madaniy hayotga doir tafsilotlarini moddiy manba materiallari asosida talabalarga tushuntirish orqali ularda moziyga hurmat, Ona-Vatan va uning xalqiga mehr-muhabbat, istiqlol gʻoyalariga sadoqat ruhida tarbiyalash va yosh avlod onggi, dunyoqarashida bu tuygʻularni shakllantirishdan iborat. Fanning vazifasi – jahon xalqlari, shuningdek, oʻzbek xalqining qadimiy va boy tarixini moddiy manba obʻektlari-arxeologik yodgorliklar: ilk odamlarning yashagan gʻor va ungurlari, koʻl va daryo irmoqlari boʻyida qad koʻtargan ibtidoiy jamoa davri maskan va manzilgohlari, qadimgi qishloq va shahar harobalari, mozor-qoʻrgʻon va ibodatxona qoldiqlari, qadimgi irrigaciya inshootlari va meʼmoriy obʻektlarda arxeologik qazishmalar oʻtkazish jarayonida toʻplangan boy ashyoviy dalillar-arxeologik materiallarning tavsifi va ilmiy taxlili asosida yaratilgan tarix haqida, ajdodlarimizning madaniy merosi va mafkuraviy dunyosi haqida talabalarga chuqur bilim berishdan iborat. II. Nazariy qism (maʼruza mashgʻulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Arxeologiyaning tarix fanini tarkibiy qismi sifatida shakllanishi va rivojlanishi. Arxeologik va yozma manbalar oʻrtasidagi farq. Arxeologik yodgorliklar va ularning turlari. Arxeologik tadqiqot uslubiyati. Arxeologik madaniy qatlam. Arxeologik sana va davrlash. Tarixiy va arxeologik davrlashtirishning oʻzigaxos xususiyatlari. Arxeologiya fanining gumanitar va tabiiy fanlar bilan aloqalari masalalarining yoritilishi. Hozirgi bosqichda arxeologiya fani oldida turgan vazifalar va muammolar. Arxeologik tadqiqotlar bilan bogʻliq eng yirik kashfiyotlar va ularning jahon tarixi va madaniyatini oʻrganishdagi ahamiyati. 2-mavzu. Oʻzbekiston arxeologiyasining oʻrganilish bosqichlari. Oʻzbekistonda arxeologiyaning fan sifatida shakllanishi, Oʻzbekistonning arxeologik jihatdan oʻrganilish tarixi, Turkiston havaskor-arxeologlar toʻgaragi tashkil etilshi, Oʻzbekiston Fanlar Akademiyasi qoshida Arxeologiya instituti tashkil qilinishi, Oʻzbekistonning mustaqillik davri Arxeologiya				

fanining rivoji.

3-4-mavzu. Paleolit davrining hususiyatlari va yodgorliklari.

Paleolit soʻzi maʼnosi, sanasi. Paleolit davrining bosqichlari. Paleolit davri va uning oʻrganilishi. Insoniyat tomonidan yer yuzining oʻzlashtirilishi. Kishilik tarixining Olduvay bosqichi. Ashel davri. Tosh qurollari. Kertma texnika. Selungur Oʻrta Osiyodagi eng qadimgi ajdodlar manzilgohi. Ferganatrop. Koʻlbuloq makoni. Mustʼe bosqichi. Teshiktosh mustʼe davrining noyob yodgorligi. Obirahmat gʻor makoni, Obirahmat-2004 odami, Xoʻjakent manzilgohi, Omonqoʻton gʻor makoni, Takalisoy gʻori, Qoʻtirbuloq makoni, Zirabuloq makoni, Goʻrdara gʻor makoni, Qopchigʻay ustaxonasi, Uchtut yodgorligi. Diniy tasavvurlarning ilk koʻrinishi. Yuqori paleolit. Tabiiy iqlimning oʻzgarishi. Bu davrning hayvonot va oʻsimliklar dunyosi. Yuqori paleolit davri odamlari hayotida yuz bergan buyuk oʻzgarishlar va ibtidoiy jamoatchilik tarixining boshlanishi. Yuqori paleolit davri yodgorliklari. Samarqand makoni, Siyobcha qarorgohi, Xoʻjamazgil qarorgohi, Boʻzsuv. Uzoq Sharq va janubiy-sharqiy Osiyo tosh davri yodgorliklari.

5-mavzu. Mezolit davri va uning bosqichlari

Mezolit soʻzi maʼnosi, sanasi. Azil, Tardenuaz. Mezolit davrida tabiiy iqlim sharoiti. Mezolit davrida yuz bergan buyuk kashfiyotlar. Oʻq-yoy, mikrolit qurollar. Urugʻchilik tuzumi va aholining turmush tarzi. Mezolit davri yodgorliklari xarakteristikasi. Qoʻshilish, Obishir, Machay, Ayrtom yodgorligi. Ilk mezolit davri yodgorligi - Qoʻshilish makoni. Obishir I va Obishir V gʻor-makonlari. Machay gʻor makoni mezolitning soʻnggi bosqichiga oid yodgorlik. Mezolit davri mehnat qurollari. Oʻq-yoyning kashf etilishi. Mezolit davrida tasviriy sanʼat. Qoya tosh suratlari va ularning diniy, maʼrifiy va ilk estetik tasavvurlar obyekti ekanligi. Evropa, Afrika va Osiyo xududida mezolit.

6-mavzu Neolit davri madaniyati.

Neolit soʻzi maʼnosi, sanasi. Neolit davri va uning oʻzigaxos xususiyatlari. Neolit davrida jamiyatlar har xil taraqqiyot darajalarida boʻlganlar. “Neolit inqilobi”- dehqonchilik va chorvachilik. Ishlab chiqaruvchi xoʻjalik. Tosh qurollari va ularning ishlash texnikasi - silliqlash, pardozlash, arralash va parmalash. Makrolit qurollar. Mehnat qurollari va ularning turlari. Neolit davri aholisi xoʻjaliligi. Kulolchilik, toʻquvchilik, zargarlik. Oʻrta Osiyoda neolit davri jamoasi rivojlanishining 2 xil koʻrinishi. Joytun madaniyati. Kaltaminor madaniyati. Kaltaminor madaniyati yodgorliklarining bosqichlari. Hisor madaniyati, Daryolisoy yodgorliklari, Jonbos-4 makoni, Tolstov manzilgohi, Tumek-kichidjik qabrstoni, Darvozaqir I makoni, Sazagʻon madaniyati, Markaziy Fargʻona neolit yodgorliklari. Uchtut shaxtasi.

Shumerlar madaniyati. Qadimgi Hindiston ilk, oʻrta va rivojlangan podsholik davri.

7-mavzu Eneolit davri yodgorliklari

Eneolit soʻzi maʼnosi, sanasi. Mehnat qurollari ishlab chiqarishda metallning kashf etilishi. Eneolit (mis-tosh) davrining boshlanishi. Ilk metall buyumlar. Misga ishlov berishning 4 bosqichi. Ishlab chiqarishga asoslangan eneolit davri jamoalari xoʻjaligida inqilobiy oʻzgarishlar. Hunarmandchilik va uning tarmoqlari. Oʻrta Osiyoda eneolit davri yodgorliklari. Eneolit davri yodgorliklarining davrlashtirish. Nomozgoh-1–ilk eneolit davri, Namozgoh-2–oʻrta eneolit davri, Namozgoh-3–soʻnggi eneolit davri yodgorligi. Zarafshon vohasida joylashgan eneolit davri yodgorliklari; Sarazm va Zamonbobo madaniyatlari. Mesopotamiyada shahar madaniyatining vujudga kelishi (shahar-davlatlar Kish, Lagash, Nippur, Ur, Mari shahar davlatlari). Evropa, Afrika va Osiyo xududida eneolit.

8-mavzu Bronza davri madaniyatlari

Oʻrta Osiyoda dehqonchilik va xonaki chorvachilikning rivojlanishi. Birinchi yirik ijtimoiy mehnat taqsimoti. Bronza davri xoʻjaligining eng katta yutugʻi. Dehqonchilikning chorvachilikdan ajralib chiqishi. Sopollitepa va Jarqoʻton. Ilk shahar. Ilk davlatchilik belgilari. Hunarmandchilik va uning tarmoqlari. Koʻmish marosimlar va urf-odatlar. Amudaryoning quyi oqimida bronza davri madaniyati.

9-mavzu. Bronza davridagi choʻl zonasi qabilalari.

Bronza davridagi choʻl zonasi qabilalari. Zamonbobo madaniyati Tozabogʻyob, Qayroqqum va Suvyorgan madaniyatlari va ularning kelib chiqish. Andronova madaniyati.

10- Oʻzbekistonda temir davri madaniyati.

Zarafshon va Qashqadaryo hududida Sugʻdiyona, Amudaryoning quyi oqimida Xorazm, Sirdaryoning yuqori havzasida qadimgi Fargʻona va uning oʻrta oqimida Choch dehqonchilik madaniyatlari markazlari.

Temirning kashf etilishi va jahon madaniyatini rivojlanishidagi ahamiyati. Dam berish usuli. Bosqonli qoʻra. Dehqonchilikdan hunarmandchilikning ajralib chiqishi. Qadimgi Xorazmda Amirabod madaniyati. Qadimgi Fargʻonada Chust madaniyati. Dehqonchilik, chorvachilik vaxunarmandchilik turlari. Chust madaniyatining oʻzigaxos xususiyatlari. Elatan madaniyati. Toshkent vohasida Burgulyuk madaniyati. Baqtriyada Kuchuktepa, Mirshodi makoni, Qiziltepa kabi soʻnggi bronza davri va ilk temir davri yodgorliklari. Sugʻdda bronza va ilk temir davri yodgorliklari. Koʻchmanchi chorvador qabilalarning dehqonchilik vohalariga kirib kelishi.

11-mavzu. Qadimgi davr madaniyati.

Qadimgi davr madaniyatining oʻziga xos xususiyatlari. Axmoniyalar madaniyatining jahon madaniy taraqqiyotiga taʼsiri. Dehqonchilikning rivoji. Omoch va soʻqa. Qoʻl tegirmoni. Sopol buyumlari ishlash texnikasi. Amfora, pifos. Shisha buyumlari ishlab chiqarish.

12-mavzu O'rta Osiyoning Antik davri arxeologiyasi

O'rta Osiyoda ilk davlatlar. Qadimgi Xorazm yodgorliklari - Ko'zaliqir, Qal'aliqir, Oybuyirqal'a va Dingilji qo'rg'onlari. Arxaik davrda Surxondaryo yodgorliklari - Bandixon, Qiziltepa, Kuchuktepa, Qashqadaryo yodgorliklari - Daratepa, Yerqo'rg'on, Uzunqir yodgorliklari. Amudaryo xazinasi.

Qadimgi Baqtriya, Sug'diyona, Xorazm, Farg'ona, Choch va Iloqda antik davr shahar va qishloqlari. Shahar me'morchiligi. Hunarmandchilik taraqqiyotining o'ziga xos xususiyatlari. San'at, diniy e'tiqodlar va ularning aholi turmush tarzida aks etishi. Skif va saklar madaniyati.

13-mavzu. Ilk o'rta asrlar madaniyati.

Ilk o'rta asrlarda yer egaligining vujudga kelishi. Ko'shklar. Hunarmandchilik; kulolchilik va shishasozlik, to'qimachilik, metallsozlik, zargarlik, duradgorlik. Ichki va tashqi savdo. Ilk o'rta asrlarda shahar hunarmandchiligi. Mingo'rik, Shoxruxiya, Chilonzor Oqtepesi, Yunusobod Oqtepesi, Varaxsha, Panjikent. Koroplastika.

14-mavzu. Rivojlangan o'rta asrlar madaniyati

Rivojlangan o'rta asrlar davri shaharlarining shakllanishi va rivojlanishi. Quva. Hunarmandchilikning turli yo'nalishlarida ishlab chiqarishni tashkil etish va ixtisoslashish jarayoni. Rivojlangan o'rta asrlar davrida tovar-pul munosabatlari. Islom dinining shahar me'morchiligiga ta'siri; masjidlar, minoralar, maqbara, karvon saroy, sardoba, xonaqoh va boshqalar. Shahar obodonchiligi va bozorlar. Hunarmandchilik va kulolchilikda yangi izlanishlar. Ismoil Somoniy maqbarasi. Arab-ota maqbarasi. Jarqo'ton minorasi. Vobkent minorasi. Raboti Malik kavon saroyi. Temuriylar davrida madaniy taraqqiyot. Shaharsozlik va hunarmandchilik. Ko'ksaroy, Bo'stonsaroy. Oq saroy. Ulug'bek rasadxonasi. Bibixonim masjidi. Shohi Zinda.

15-mavzu. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda olib borilayotgan arxeologik tadqiqotlar

Mustaqillik yillarida mamlakatimiz hududida qadimgi davrlardan boshlab rivojlangan qishloqlar, shaharlar va sivilizatsiya markazlarining boy o'tmishini arxeologik jihatdan tadqiq etish va tarixiy jarayonlarni tiklash bo'yicha muayyan ishlar amalga oshirildi. O'zbekiston hududi tosh davridan boshlab o'zlashtirilganligi, mamlakatimiz jahondagi ilk shaharsozlik va davlatchilik shakllangan markazlardan biri bo'lganligi, tariximiz va madaniyatimiz chuqur ildizlarga ega ekanligi ilmiy jihatdan asoslandi. So'nggi yillarda amalga oshirilayotgan jadal islohotlar arxeologik tadqiqotlarni tubdan takomillashtirish, yirik arxeologik yodgorliklarda keng ko'lamli tadqiqotlarni olib borish, qadimiy tariximiz va boy madaniyatimizni xalqimizga va jahon hamjamiyatiga targ'ib qilish zarurligini inobatga olib, Vazirlar Mahkamasi qaror qiladi:

III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlarida talabalar Tarix fanida innovasiyalar: texnologiyalar, modellar va metodlar fanidan ma'ruza darslarida olgan nazariy bilimlarini mustahkamlash bilan birga, seminarlar mavzulari bo'yicha tayyorgarlik ko'rish jarayonida qo'shimcha adabiyotlar va tarixiy manbalar bilan tanishish orqali qo'shimcha bilim va xulosalar chiqarish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat. Natijada, ularning bilim doiralari ilmiy jihatdan asoslangan holda kengayadi.

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Arxeologiyaning tarix fanini tarkibiy qismi sifatida shakllanishi va rivojlanishi.
2. O'zbekiston arxeologiyasining o'rganilish bosqichlari.
3. Ilk paleolit va o'rta paleolit davri xususiyatlari hamda o'rganilishi
4. So'ngi paleolit davri yodgorliklari
5. Mezolit davri va uning bosqichlari
6. Neolit davri madaniyati
7. Eneolit davri yodgorliklari
8. Bronza davri madaniyatlari
9. Bronza davridagi cho'l zonasi qabilalari.
10. O'zbekistonda temir davri madaniyati.
11. Qadimgi davr madaniyati.
12. O'rta Osiyoning Antik davri arxeologiyasi
13. Ilk o'rta asrlar madaniyati.
14. Rivojlangan o'rta asrlar madaniyati
15. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda olib borilayotgan arxeologik tadqiqotlar

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarning jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, xulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Arxeologik ekspeditsiyalar va ularning faoliyati.
2. Tosh qurollari va ularning ishlanish uslublari.
3. Qoya tosh suratlari, ularning mohiyati va ishlanish uslublari.
4. Ilk paleolit davri va uning o'zigaxos xususiyatlari.

	5. O'rta paleolit davri va uning o'zigaxos xususiyatlari. 6. So'nggi paleolit davri va uning o'zigaxos xususiyatlari. 7. O'zbekistonda paleolit davri yodgorliklari. 8. Mezolit davri yodgorliklari. 9. O'zbekistonda mezolit davri yodgorliklarining o'rganilishi. 10. Ko'shilish, Obishir, Machay yodgorliklari. 11. Neolit va eneolit davri yodgorliklari. 12. Qoyatosh suratlar va ularda ifoda etilgan diniy tasavvurlar. 13. Bronza davri yodgorliklari. 14. Ilk eneolit davri xususiyatlari 15. O'rta va so'nggi eneolit davri xususiyatlari. 16. Sarazm madaniyati 17. O'zbekistonda eneolit davri yodgorliklari. 18. So'nggi bronza davri yodgorliklari. 19. Yevropa va Osiyodagi bronza davri yodgorliklari 20. Ilk temir davri yodgorliklari. 21. O'zbekiston xududidagi ilk shaharlar. 22. Qadimgi davr madaniyati va uning rivojlanish xususiyatlari. 23. Qadimgi davr madaniyatining o'zigaxos xususiyatlari 24. Qadimgi Gretsiya va Rim madaniyati 25. Qadimgi Xorazm yodgorliklari va ularning o'rganilishi 26. Qadimgi Farg'ona yodgorliklari 27. Kushonlar davri yodgorliklari 28. Skiflar madaniyati 29. O'rta asrlar davri madaniyati. 30. Ilk O'rta madaniyatining o'zigaxos xususiyatlari 31. Qanqa yodgorligi 32. Ilk o'rta asrlarda monumental tasviriy san'at 33. Quva yodgorligi 34. Temuriylar davri madaniyati. 35. O'rta asrlarda Yevropa va rus me'morchiligining o'ziga xos tomonlari
3.	VII. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: – arxeologiyaning tarix fanini tarkibiy qismi sifatida shakllanishi va rivojlanishi; – arxeologik yodgorliklar va ularning turlari; – arxeologik tadqiqot uslubi; – arxeologik madaniy qatlam; – arxeologik sana va davrlash; – arxeologiya fanining gumanitar va tabiiy fanlar bilan aloqalari; – arxeologik tadqiqotlar bilan bog'liq eng yirik kashfiyotlar va ularning jahon tarixi va madaniyatini o'rganishdagi ahamiyati; – O'zbekistonda arxeologiya fanining taraqqiyot bosqichlari;

	– hozirgi bosqichda arxeologiya fani oldida turgan vazifalar va muammolar to‘g‘risida bilimga ega bo‘lishi; – O‘zbekiston tarixini davrlashtirishning prinsiplari va yangicha qarashlar, odamning paydo bo‘lishi muammosi va uning yechimi masalasida yangicha yondashuvlar; – O‘zbekiston hududi eng qadimgi ajdodlar vatani va «Fergantrop» masalasi; – diniy tasavvurlar - dinning paydo bo‘lishi va ularning arxeologik ob’ekt va materiallarda aks etishi; – O‘zbekistonda eng qadimgi shaharlarning paydo bo‘lishi va ularning arxeologik ob’ekt va materiallarda aks etishi bo‘yicha ko‘nikmaga ega bo‘lishi kerak; – O‘zbekiston hududida vujudga kelgan ilk diniy tasavvurlar va ilk shaharsozlik madaniyatining vujudga kelishi; – ilk davlat uyushmalarining shakllanish shart-sharoitlari haqida; – o‘zbek xalqi qadimgi va o‘rta asrlar davri tarixini moddiy manba obyektlari-arxeologik yodgorliklar; ashyoviy dalillarning ilmiy tahlili asosidagi ma’lumotlarga tayanib pedagogik faoliyatni tashkil etish bo‘yicha malakaga ega bo‘lishi lozim.
4.	VIII. Ta’lim texnologiyalari va metodlari: • ma’ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo‘lib ishlash va hioya qilish uchun loyihalar
5.	IX. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to‘la o‘zlashtirish, tahlil natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish, o‘rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo‘yicha og‘zaki savol javob, yozma ish yoki test topshirishi zarur.
6.	X. Asosiy adabiyotlar: 1. Egamberdiyeva N.A. Arxeologiya. T., “Fan va texnologiya”, 2021 2. Asqarov A.A. O‘zbek xalqining etnogenezi va etnik tarixi. – Toshkent, Universitet, 2011 3. A. Sagdullayev “O‘zbekiston tarixi 1 jild”, “Vneshinvestprom” Toshkent-2019. 4. Q.Rajabov, F.Amonova, B.Qandov. O‘zbekiston tarixi, “Ochun”, Toshkent. 2024. 5. R. Ibragimov Arxeologiya (o‘quv qo‘llanma). –T.: “Fan ” 2022 XI. Qo‘shimcha adabiyotlar

	1. Анорбоев А. Исломов Ў. Матбобоев Б. Ўзбекистон тарихида қадимги Фарғона. —Т.: “Фан”, 2000. 2. Durbin J. Worlds Together, Worlds Apart. A History of the World from the Beginnings of Humankind to the Present. W. W. Norton & Company, Inc, New York, 2011. 3. Аскарлов А. Энг қадимий шаҳар. —Т.: “Фан”, 2001 4. Галперина Г.А., Доброва Е.В., Популярная история археологии. —М.: “Высшая школа”, 2002. 5. Мартинов А.И. Шер Я.А. Методы археологического исследования, —М.: “Высшая школа”, 2002. 6. Малиничев Г. Археология по следам легенды и мифов, —М.: “Вече”, 2006. 7. Ходжаниёзов Ғ. Қадимги Хоразм мудофаа иншоотлари. —Т.: “Фан”, 2007 8. Матюшин Г.Н. Археологический словарь. —М.: “Вече”, 1996 9. Эгамбердиева Н. Археология (методик қўлланма). —Т.: “Университет”, 2008. 10. T. Eric Peet. A Comparative Study of the Literatures of Egypt, Palestine and Mesopotamia. Cambridge Library Collection - Egyptology. 2016. Axborot manbalari www.pedagog.uz (Respublika pedagogika talim muassasalari portali) www.cspi.uz (Chirchiq davlat pedagogika universiteti web-sayti) www.edu.uz (O‘zbekiston Respublikasi ta’lim portali) www.unilibrary.uz (Yagona elektron kutubxona axborot tizimi) www.natlib.uz (A.Navoiy nomidagi O‘z.MK) www.ziynet.uz - Ziynet axborot-ta’lim resurslari portali
7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2024 yil “<u>29</u>” <u>avgust</u>”dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma’sul: K.A. Kraxmal – CHDPU, “O‘zbekiston tarixi” kafedrası v.b. dotsenti, tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori, (PhD). Sh.Sh. Parmonov CHDPU, “O‘zbekiston tarixi” kafedrası o‘qituvchsi
9.	Taqrizchilar: F.B. Ochilidiev – O‘zMU, “Arxeologiya kafedrası mudiri” kafedrası, tarix fanlari doktori, (DSc). A.N. Gorin – CHDPU, “O‘zbekiston tarixi” kafedrası v.b. dotsenti, tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori, (PhD).